

POHOD

**Zaplenjena resnica
ima večjo silo
kot tisočkrat
izkričana laž!**

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 13. marca 1937.

Št. 10.

Znak današnjega stanja

»Seljački Dom« je priobčil v svoji številki od 5. marca t. l. članek »Niti klerikalizma niti brezverstva«, ki ga je spisal »gospod predsednik« dr. Maček osebno. Ta članek predstavlja torej osebno mnenje »suverena«, s tem pa tudi mnenje velikega hrvatskega »naroda«. Vsled tega je važno, da spoznajo njegovo vsebino tudi naši čitatelji. Članek se glasi doslovno:

»Pred kratkim časom sem napisal svoje sporočilo slovenskemu kmečkemu narodu. V tem sporočilu sem podčrtal, da je bila največja nesreča za slovenski narod v tem, ker se je slovenska gospoda po vzoru avstrijskih strank razdelila na dve stranki, na tako zване klerikalce in liberalce. Podčrtal sem, da je privedlo to cepljenje samo do tega, da so tako eni kakor drugi tekmovali v tem, kdo od njih se bo bolj klanjal vladi na Dunaju, po prevratu pa, kdo se bo bolj klanjal vladi v Beogradu, da dobi od tam oblast nad svojimi nasprotniki. Razumljivo ni imel in tudi danes nima slovenski narod od tega nobenih koristi, marveč samo škodo, ker je postal vsled tega nesposoben za svojo narodno borbo.

Gospoda je med tem vedno gospoda. Kot v vsem drugem, vpliva tudi pri gledanju na svet na njo mnogo bolj moda kot premišljeno presojanje. In zato ni čudno, da je tudi pri nas na Hrvatskem pred prilično 30 leti del take gospode sledil Slovencec in so se tudi oni razcepili na liberalce in klerikalce. Klerikalci so začeli izdajati svoj političen dnevnik pod naslovom »Hrvatstvo«, liberalci, oziroma, kot so se sami nazivali, naprednjaki, pa svoj političen dnevnik »Pokret«.

Razumljivo je nastala med njimi ogorčena borba in bi moral vsakdo misliti, da odvisi od zmage enih ali drugih vsaj usoda Hrvatke, če že ne usoda vsega sveta. No, hvala Bogu, na Hrvatskem je bilo nekoliko drugače kot v Sloveniji, ker so se vse nesmiselnosti enega in drugega pokreta odbijale od zdrave hrvatske in kmečke zavesti hrvatskega naroda kot bob od stene. Vsa ta pritlikava borba ni niti najmanj zanimala hrvatskega kmečkega naroda.

Hrvatski narod je šel po svojem kmečkem in narodnem potu pod geslom »Vjera u Boga i seljačka sloga« k svojem cilju — k svobodi Hrvatske in socijalni pravici. Gosposdi, ki ni imela v narodu nobenih naslednikov, pa po prevratu ni preostalo nič drugega, kot to, da so se vrgli eni naravnost v naročje Beograda, drugi pa najprej v naročje Antona Korošca, potem pa skupaj z njim zopet v naročje Beograda.

In zakaj Vam to pripovedujem? Zato, ker sem opazil, da se skuša tudi danes obnoviti to, kar se je poskušalo brezuspešno že pred tridesetimi leti. Opažamo namreč tudi danes, da hočejo gotovi duhovniki, ne vsi, izrabiti živo vero hrvatskega kmeta v Boga in njegovo pravico v ta namen, da zaslužijo narod v političnem smislu, vsaj pa, da se mu vsilijo kot politični voditelji. Ker jim to naravno ne uspeva in ne more uspeti, nazivajo od Boga in cerkve poverjene jim vernike kot brezverce — komuniste. Če bi ta gospoda vsaj za trenutek pomislila, koliko škoduje s takim postopanjem veri, katero hoče braniti, ne bi nikdar postopala na ta način.

Toda z druge strani opažamo tudi to, kako mislijo gotovi ljudje — in to ne samo oni, ki so komunistično nastrojeni, marveč tudi oni, ki niso nastrojeni v tem smislu — da je prišel čas, ko bi se mogla v hrvatskem narodu omajati njegova po dedih in pradedih podedovana vera. Eni in drugi poudarjajo svojo pripadnost k hrvatskemu kmečkemu pokretu, ker ga hoče vsak potegniti na svojo stran. In če bi hrvatski kmečki pokret ne bil tako močan kot je, bi ga raztrgali na dvoje, pa bi raztrgali na dvoje tudi hrvatski narod, kot je slovenska gospoda pred pol stoletja raztrgala slovenski narod. Vendar se to ni posrečilo posnemovalcem gospodarstva mode niti pred tridesetimi leti, ko je bil hrvatski kmečki po-

Da se osveži spomin

Z vseh strani bruha danes ogenj najtežjih kalibrov na jugoslovnski unitarizem. Nihče nima časa, da bi se bavil z najtežjimi pojavi gospodarskega in socijalnega življenja, ki groze uničiti gospodarsko moč naše banovine, nikomur ni za to, da bi začel odbijati vedno predrznejše izpade naših Nemcev in Madžarov, nemčurjev in madžaronov. Vse se je započilo v ta nesrečni jugoslovnski unitarizem, vsi žive v prepričanju, da se bosta podedila med in mleko po srečni Sloveniji, kakor hitro ne bo več jugoslovnskih nacionalistov, teh najhujših izdajnikov slovenskega naroda in slovenske kulture. Kaj vse čitate v teh separatističnih lističih, ki jih je že danes nebroj, pa se še vedno množi njih število od tedna do tedna in jih bo kmalu toliko, da jih ne bo vzela nihče več resno. Eden hoče biti odločnejši kot drugi, eden prekaša drugega s svojimi milijardnimi proračuni in obljubami, nihče pa ne vpoštevata dejanskega stanja, kot je bil pred 1. 12. 1918, stanja, kot je danes, še manj seveda stanja, ki nastane, če bi se bohotno razcevetile grenke rožice slovenskega, hrvatskega in srbskega, toda temu ne dovolj, tudi še dalmatinskega, vojvodinskega, črnogorskega in makedonskega separatizma. Če danes trdi dr. Buč kot vodja fašističnega krila Hrvatov, da so Hrvatje nasledniki Gotov in da so samo vsled tega toliko vzvišeni nad manjvrednimi Slovenci in Srbi, ker so pač germanskega porekla, se temu smejejo. Lahko se pa dogodi, da se bo kar naenkrat pojavila podobna teza tudi pri nas, kajti tudi mi smo tako vzvišeni nad drugimi deli jugoslovnskega naroda, da se bo zadelo temu ali drugemu slovenoborcu slej ali prej naravnost nemogoče, da bi spadal k južnim Slovanom.

Kako je bilo svojčas, ko še ni bilo svobode v lastni državi, to vemo le še starejši, toda prav mnogo jih je med nami, ki se tega nočejo več spominjati. Kaj nas briga to, kar je bilo prej, sedaj hočemo pač imeti vse ono, kar smo si izmislili šele po osvoboditvi in ujedinjenju, pa tudi ono, kar si sproti izmišljamo in si bomo izmislili še v bodoče! Kdaj, kako in zakaj si ti gospodje take stvari izmišljajo, to ni važno. Da je postal ta ali oni slovenoborec šele potem, ko je zdrknil s kakega udobnega jugoslovnskega stolčka, da je začela nagajati slovenoborska žilica temu ali onemu šele potem, ko se mu niso izpolnile gotove ambicije, to je popolnoma v redu, saj ravno temu je bil in je vzrok ta nesrečni jugoslovnski unitarizem; zato proč z njim!

Svojčas je bilo seveda nekoliko drugače, zlasti takrat, ko so tudi najbolj črnožolti avstrofilci uvideli, da je Avstrije konec in da

stojimo če ne pred popolnim, pa vsaj pod delnim uresničenjem svojih nacionalnih želja. Dne 30. 5. 1917 je prečital dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu deklaracijo Jugoslovnskega kluba, ki so jo podpisali vsi takratni slovenski in hrvatski poslanci. V njej je bila izražena zahteva, da se na podlagi »narodnega načela in hrvatskega državnega prava« ujedinijo vse zemlje monarhije, v kateri žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojno, vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratični podlagi osnovano državno telo pod žezlom habshurškoloenske dinastije« ter izjava, da se bodo vsi člani tega kluba »zavzemali z vso močjo za uresničenje te zahteve svojega jednega in istega naroda«.

Ko je takratna avstro-ogrška vlada 14. septembra 1918 poslala drugim državam noto z vabilom na zaupen in neobvezen razgovor o temeljnih načelih bodočega sporazuma, so v Zagrebu zbrani zastopniki Srbov, Hrvatov in Slovencev — Narodni svet za Slovenijo in Istro je zastopal dr. Anton Korošec — dne 24. 9. 1918 razglasil urbi et orbi, da A. O. monarhija nima več pravice pogajati se v imenu svojih bivših jugoslovnskih državljanov, ker hoče postati »narod Slovencev, Hrvatov in Srbov član zajednice svobodnih narodov«. V tem razglasu stoji tudi odstavek, ki se glasi: »Jedna izmed takih resnic je tudi okolnost, da je narod Slovencev, Hrvatov in Srbov etniški jedinstven narod in da mora ostati to jedinstvo po splošno priznanem nacionalnem načelu nerazdeljivo in brezpogojno tako z ozirom na njegovo neprekinjeno ozemlje kot z ozirom na državno pripadnost.«

Dne 19. 10. 1918 je Narodni svet Slovencev, Hrvatov in Srbov v Zagrebu pod predsedstvom dr. Antona Korošca, dr. Ante Pavelića in Svetozarja Prihičevića podal svojo magna charta ter postavil v prvi točki zahtevo po »ujedinjenju celokupnega našega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njegovem etnografskem ozemlju brez ozira na katerekoli pokrajinske ali državne meje v jedno edinstveno, popolnoma suvereno državo.« Ta deklaracija zaključuje: »Narodni svet poziva celokupni naš narod jedne krvi in jednega jezika, jedne duše in jednega srca, da zastavi za uresničenje teh zahtev in načel svoje sile z ono udanostjo in ono požrtvovalnostjo, ki jih zahteva ta usodni čas. Združimo se vsled tega vsi v jedno veliko, nezlomljivo narodno kolo, ki ima pred očmi samo veliki ideal ujedinjenja, svobode in neodvisnosti naroda, da se tako pokažemo dostojne velikega časa, v katerem živimo, in velikih nalog, ki smo jih prevzeli na sebe.«

gre za politiko, ki jo vodi danes dr. Maček v državnem oziru, gre za ono temeljno tezo, za katero se bori danes vsaka pametna in dosledna državna politika širom sveta, za katero se mora boriti zlasti državna politika vsake mlade nacionalne države. In ta teza se glasi, da morajo biti izločeni iz poseganja v notranje razmere v državi, iz razvoja te notranje politike vsi oni elementi, ki nimajo svojega izvora v narodu samem, pa vsled tega tudi niso odgovorni izključno temu narodu za svoje delovanje. Kdor je v resnici veren, seveda ne veren v političnem smislu, ta bo soglašal z dr. Mačkom, ko pravi: Spoštuj svojega duhovnika, ko vrši svojo vzvišeno službo, ko propoveduje Božji nauk in oplemenituje ljudi zlasti danes, v teh težkih časih. Duhovnik pa, ki gre v politiko in seje kot političen delavec sovraštvo med narodom, ta ni več božji služabnik, ta ne zasluži nobene spoštovanja, še manj pa onih privilegijev, ki mu jih daje njegov vzvišeni stan. Kajti tak duhovnik se pokaže sam nevrednega privilegijev, tak duhovnik je ponižal samega sebe, je pa ponižal s tem tudi ono veliko službo, kateri edini bi moral služiti in ki se izraža v divnem nauku Kristusa: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

gre za politiko, ki jo vodi danes dr. Maček v državnem oziru, gre za ono temeljno tezo, za katero se bori danes vsaka pametna in dosledna državna politika širom sveta, za katero se mora boriti zlasti državna politika vsake mlade nacionalne države. In ta teza se glasi, da morajo biti izločeni iz poseganja v notranje razmere v državi, iz razvoja te notranje politike vsi oni elementi, ki nimajo svojega izvora v narodu samem, pa vsled tega tudi niso odgovorni izključno temu narodu za svoje delovanje. Kdor je v resnici veren, seveda ne veren v političnem smislu, ta bo soglašal z dr. Mačkom, ko pravi: Spoštuj svojega duhovnika, ko vrši svojo vzvišeno službo, ko propoveduje Božji nauk in oplemenituje ljudi zlasti danes, v teh težkih časih. Duhovnik pa, ki gre v politiko in seje kot političen delavec sovraštvo med narodom, ta ni več božji služabnik, ta ne zasluži nobene spoštovanja, še manj pa onih privilegijev, ki mu jih daje njegov vzvišeni stan. Kajti tak duhovnik se pokaže sam nevrednega privilegijev, tak duhovnik je ponižal samega sebe, je pa ponižal s tem tudi ono veliko službo, kateri edini bi moral služiti in ki se izraža v divnem nauku Kristusa: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

gre za politiko, ki jo vodi danes dr. Maček v državnem oziru, gre za ono temeljno tezo, za katero se bori danes vsaka pametna in dosledna državna politika širom sveta, za katero se mora boriti zlasti državna politika vsake mlade nacionalne države. In ta teza se glasi, da morajo biti izločeni iz poseganja v notranje razmere v državi, iz razvoja te notranje politike vsi oni elementi, ki nimajo svojega izvora v narodu samem, pa vsled tega tudi niso odgovorni izključno temu narodu za svoje delovanje. Kdor je v resnici veren, seveda ne veren v političnem smislu, ta bo soglašal z dr. Mačkom, ko pravi: Spoštuj svojega duhovnika, ko vrši svojo vzvišeno službo, ko propoveduje Božji nauk in oplemenituje ljudi zlasti danes, v teh težkih časih. Duhovnik pa, ki gre v politiko in seje kot političen delavec sovraštvo med narodom, ta ni več božji služabnik, ta ne zasluži nobene spoštovanja, še manj pa onih privilegijev, ki mu jih daje njegov vzvišeni stan. Kajti tak duhovnik se pokaže sam nevrednega privilegijev, tak duhovnik je ponižal samega sebe, je pa ponižal s tem tudi ono veliko službo, kateri edini bi moral služiti in ki se izraža v divnem nauku Kristusa: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Ta članek vsebuje brez dvoma nekaj zdravih misli, kojih uresničenje bi odjeknilo naravnost čudežno tudi med nami, Slovenci. Ne

Dne 9. novembra 1918. sledi znana Ženevska deklaracija, ki sta jo podpisala za Slovence dr. Anton Korošec kot predsednik Narodnega sveta v Zagrebu, dr. Žerjav pa kot predstavnik parlamentarnih skupin. Ta deklaracija ugotavlja »ujedinjenje v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev« ter pravi: »Z današnjim dnem in s tem aktom se pojavlja nova država kot nedeljiva državna celota in članica društva svobodnih narodov. Ne obstoje več meje, ki so nas razdvajale.«

Že 24. novembra 1918. je Narodni svet v Zagrebu sprejel predlog sedmorice — med njimi je bil kot zastopnik Slovencev dr. Izidor Cankar — ter proglasil »ujedinjenje države Slovencev, Hrvatov in Srbov, ustvarjene na vsem neprekinjenem jugoslovnskem področju bivše A. O. monarhije«, s kraljevinama Srbijo in Črno goro v jedinstveno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sledil je nato 1. december 1918!

Ta nagli razvoj, to naglo likvidiranje Narodnega sveta v Zagrebu kot predstavnika »države Slovencev, Hrvatov in Srbov, ustvarjene na vsem neprekinjenem jugoslovnskem področju bivše A. O. monarhije« potom akta od 1. decembra 1918. je imelo seveda svoje prav resno ozadje. Ni bilo časa, da bi se predstavnik bivših avstrogrških podanikov na dolgo razgovarjali o tem, kaj in kako, pa da bi stavljali kake pogoje. Italija je stala s svojo vojsko pred vrati Ljubljane, njeno brodovje je bilo zasidrano pred Splitom, hotela je kar mimogrede pobasati vse to, kar bi ji šlo temeljem londonskega pakta. Split je rešil srbski major Truskopović s svojim srbskim bataljonom, Ljubljano je zaščitil polkovnik Švabič z izmučenimi srbskimi ujetniki, ki so tudi sedaj pozabili na svoj dom in čuvali ta del jugoslovnske zemlje, ker ga pač domačini čuvati niso niti mogli niti znali. Kdo od današnjih slovenoborcev bi si bil upal takrat sploh misliti na kako samostojno Slovenijo, kdo od Hrvatov na samostojno Hrvatsko? Šaj so se vsi zavedali, da bi stali brez pomoči izročeni na milost in nemilost ne samo Italijanom, marveč celo koroskim Nemcem in nemčurjem! Zato je bilo treba ugotoviti, da smo Slovenci, Srbi in Hrvatje eden in isti narod v etniškem smislu, da smo narod ene krvi in enega jezika, da spadamo kot nerazdružljiva celota za vse večne čase skupaj in da ima vsled tega srbska vojska ne le pravico, marveč tudi dolžnost braniti vsak košček te zemlje, pa naj leži potem v Dalmaciji ali pa v Sloveniji in Vojvodini, in to tudi pred svojimi lastnimi nekdanjimi zavezniki — Italijani!

To so zgodovinska dejstva, ki se danes sploh več ne upoštevajo, ki smo jih pa takrat po svojih ljudeh razglašali pred vsem svetom! Kajti le kot del etniško enotnega jugoslovnskega naroda, le kot del naroda, ki je ene krvi in enega jezika, smo mogli mi Slovenci zahtevati za sebe pravico samoodločbe. Z mednarodnimi akti smo se te pravice poslužili, z njimi smo se pa tudi vezali za vse bodoče čase. Kot del jugoslovnskega naroda smo pridobili svobodo, samo kot del jugoslovnskega naroda si jo bomo tudi ohranili.

J. C.

Poslajte naročnino na ček. rač. 16.160!

Dopisujte
v Pohod!

1917 — 1937

Olajšave francoskemu kapitalu

»Pohod« je prinesel v svoji 8. številki tudi članek: »Če se govori o Habsburžanih...« V članku je omenjen referat ing. Adamika dr. Otonu Habsburgu. Tu čitamo: ... Nova država je ustvarila davno predvideno narodno edinstvo jugoslovenskega rodu, toda najstrašnejša tragika malega, ponosnega slovenskega naroda je v tem, da je to narodno edinstvo kupljeno in osigurano z žrtvijo Slovencev.

Tako govori v letu 1937. ing. Adamik, ko poroča svojemu delodajalcu dr. Otonu Habsburgu.

Leta 1917. je izdal dr. R. Müller knjigo: Kaj pričakuje Avstrija od svojega mladega prestolonaslednika? (Was erwartet Oesterreich von seinem jungen Thronfolger?). Tu čitamo na strani 76. v poglavju: Upanja narodov (Die Hoffnungen der Völker) o cenno Germanov-Nemcev in Slovanov, t. j. Poljakov, Rusinov, Slovakov, Hrvatov in Slovencev.

O Rusinih veli pisec, da pripadajo somatskemu narodnemu jedru, kakor ostali Slovani. Radi njih in ostalih Slovanov mora Avstriji zavidati vsaka kulturna država, kajti Rusini in ostali Slovani se odlikujejo po telesni in duševni nedotaknjenosti. Edina izjema v tem oziru so le na Kranjskem živeči Slovenci, ki so radi prekomernega uživanja špirta popolnoma degenerirani.

Kako drugače zveni ta pesem. Kolika sprememba nazorov danes! Leta 117. so Nemci

govorili in pisali to, kar so mislili o Slovanih v resnici, saj so za trdno pričakovali, da prinese Avstriji konec svetovne vojne zmago in uničenje Slovanov. Slovanska inteligenca jim je bila le na pol olikana in ta pololika je simbol slovske duše. Danes pa imajo Nemci polna usta solzavega pomilovanja za uboge Slovence, saj so ti pravi sužnji unitarističnega Beograda — ne Belgrada. Reveži ne smejo več javno govoriti v lepem slovenskem jeziku, šole so vse srbske, nikjer ni več slovenske knjige, beseda božja se v cerkvi več ne označuje v slovensčini, če poje fant ali dekle na vsi slovensko pesem, dobi pet let robije, skratka: ubogi Slovenci žive življenje, kakor njihovi v blaženi Avstriji in še blaženejši Italiji.

Da, da, ko ptičar lovi spomladi ali jeseni svoje žrtve na limanice, so te previdno skrite med vejami grmovja, v katerem drobne ptice svojo pesem, da privabijo lahkoverni ptičji rod v past, kjer je smrt. Ali se bomo res dali zvabiti milodonečim, pomilovalnim, obetajočim besedam na avstrijske limanice?!

Gori omenjeno knjigo nai bi kdo prevedel v slovensčino, kjer je vsebina te knjige še danes aktualna. Kaže nam miselnost in stremljenje naših dednih neprijateljev, ki se v zadnjih 20 letih niso kar nič spremenili. Prevod knjige naj bi prišel med najširše plasti naroda, pa bi bil ozdravljen za večno.

Čitatelj »Pohoda«.

S kom držimo?

Na to vprašanje odgovarjamo sledeče: Od prvega začetka smo bili na strani nacionalistov, kakor so bili komunisti na strani komunistov, dasi smo vedeli, da nacionalizem ne pomeni pri vseh narodih eno in isto. Ravno zanašanje tujih elementov v posamezne narode moti njih naravni razvoj. Ni mogoče in ni treba, da bi bili vsi narodi na svetu enaki, zato ne moremo biti vsi kakor n. pr. Angleži, ki imajo izredno razvit smisel za demokracijo in parlamentarizem in mislijo, da morajo biti vsi narodi kakor oni. Do popolnega izenačenja narodov morda ne bo nikoli prišlo: vsi imajo nekaj skupnega človeškega in vsak nekaj posebnega svojega. Španija je večini Evrope — lahko rečemo — španska vas. Šele zdaj jo bomo malo boljše spoznali. A naravno je, da so bili ob izbruhu španskih nemirov nacionalno čuteči ljudje na strani onih, ki so branili Španijo pred komunističnimi napadali, ker zgodovina ne pozna skokov in se je zdelo, da trpe kulturni spomeniki stare Španije pri revolucionarnih pojavih, ki so bili zanešeni od zunaj. Ni čuda, da smo bili nekaj časa s svojimi simpatijami na isti strani z našimi klerikali. Niti to nas ni motilo, da je »Slovenec« proslavljal vsak korak »nacionalistov« v Španiji, ko je doma rohnul proti njim, kot da pomenijo največjo nevarnost in nesrečo Jugoslavije. Toda naše simpatije za branitelje Španije so segale le tako daleč, dokler so bili ti branitelji res pravi Španci. Ko smo videli, da teh več ni, smo postali skeptični, kajti kako naj zovemo čete bele, če so to po večini črni Marokanci, kako naj jih zovemo nacionalne, če sploh niso Španci, kako naj jih smatramo za branitelje krščanstva,

če so mohamedanci. Do danes se je ta armada še v toliko izpremenila da tvorijo nje glavno silo italijanske in nemške čete, torej tuji, ki gotovo ne iščejo v Španiji — španskih koristi. Ako so se torej naše simpatije do te armade popolnoma ohladile (in njih boj pač ne predstavlja to, kar si mi predstavljamo pod bojem za domovino), se nismo prav nič ogreli za nasprotno stranko, dasi priznavamo, da je tudi pri nji mnogo poštenih španskih ljudi, a njihov boj danes ni boj za Španijo in pravico delavskih vrst, ampak za zmago tuje ideje, za katero krvavi toliko ljudi. Daleč smo od tega, da bi verjeli vse, kar pišejo eni o drugih, a mnoge slike nedvomno pričajo o nečloveških grozodejstvih, ki jih pozna sicer vsaka državljanska vojna, a so tu res sramota za kulturno Evropo. Kot nacionalisti smo pred vsem kulturni ljudje in je nam Španija samo dokaz, da se z nasiljem ne da uredničevati idej, pa naj bodo še tako dobre. Zato gledamo in čakamo.

Naš pokret

V Mirni se snuje krajevna organizacija NO.

Ker je v področju Mirne zanimanje za NO stalno jače, je poskrbljeno, da se ondotno poverjeništvu pretvori v krajevno organizacijo. Pripravljali odbor tvorijo: predsednik Slobič Anton, namestnik Kolenc Edvard, tajnik Vidmar Karel, blagajnik Mlinar Anton ter odbornika Ajdišek Franc in Uhernik Alojz. V teku so vse potrebne predpriprave za ustanovni občni zbor.

Po »Službenih novinah« z dne 23. p. m. posnemamo nekatere najvažnejše določbe iz uredbe, ki jo je odobril ministrski svet na svoji seji z dne 12. p. m. o ugodnostih francoske družbe borskih rudnikov v Parizu za ustanovitev tvornice za elektrolitično rafiniranje bakra.

Francoska družba borskih rudnikov v Parizu je dolžna v teku enega meseca od dneva uveljavljanja te uredbe predložiti definitivni projekt za gradnjo tvornice za proizvodnjo elektrolitičnega bakra in seznam materiala, ki ga bo v ta namen uvozila iz inozemstva, najkasneje v desetih mesecih od dneva odobritve projekta pa je dolžna zgraditi tvornico za proizvodnjo bakra in predelavo vzporednih proizvodov. Pod proizvodnjo elektrolitičnega bakra se v smislu te uredbe razume proizvodnja elektrolitičnega katodnega bakra v obliki katodnih plošč in »wire bars« v kvaliteti »standard«, in sicer iz domačega sivega bakra, ki ga družba proizvaja, nadalje predelava odnosno rafiniranje vzporednih proizvodov, ki se dobivajo pri proizvodnji elektrolitičnega bakra.

Družba je dolžna postaviti naprave v takem obsegu, da lahko izdelava na leto 12.000 ton elektrolitičnega bakra, po treh letih od pričetka obratovanja pa mora razširiti naprave na kapaciteto 20.000 ton elektrolitičnega bakra letno. Družba je dolžna oskrbeti vso domačo, zlasti državno potrebo elektrolitičnega bakra v mejah gornjih količin, v inozemstvo pa lahko izvozi vso ostalo količino.

Prodajna cena elektrolitičnega bakra državnim in samoupravnim ustanovam, kakor tudi konzumentom, ki potrebujejo ta baker za državne potrebe, se določa po tečaju elektrolitičnega bakra na londonski borzi (ena angleška tona enako 1006,05 kg). Če družba ne izpolni v celoti obveznosti glede postavitev tvornice za elektrolitično rafiniranje bakra je dolžna kriti domačo potrebo elektrolitičnega bakra v mejah določene minimalne produkcije prav tako po tečaju londonske kovinske borze.

Davčne, taksne, trošarinske in carinske ugodnosti

Francoska družba borskih rudnikov ima pravico na ugodnosti po tej uredbi, če izpolni gornje obveznosti. Pravica na te ugodnosti traja 15 let od dneva uveljavljanja uredbe, kolikor tu posamezni roki ne potečejo prej.

Od dne uveljavljanja uredbe se družba za čas od 15 let opraveča zemljarine in zgradarine na vsa zemljišča in vse zgradbe, ki služijo neposredno proizvodnji elektrolitičnega bakra. Prav tako se družba opraveča za dobo 15. let

NO Ljubljana-Šiška.

Na širši seji tukajšnje krajevne organizacije, ki so ji prisostvovali tudi člani OO bratje dr. Dular, Prosenc in Lipnik, je bilo podano zanimivo situacijsko poročilo, kateremu je sledila živahna debata. Da so vsi člani poučeni o delovanju organizacije, bodo vsake 3 mesece obvezni članski sestanki. Po prečiščenju članskih vrst je znova pristopilo 17 žanjskih članov, pa je pričakovati, da bo šišenska postojanka NO zopet zavzela svoje nekdanje častno mesto v organizaciji NO. Da ustrezemo članom iz sosednjega Št. Vida, bomo tudi tu pripravili članski sestanki.

Nekaj odlomkov o početku „Schulvereina“ v celjski okolici

Peščica dunajskih prenapetežev je ugotovila naglo nazadovanje nemškega življa v obmejnih krajih, osobito pa tam, kjer je pomešan z drugimi narodi. Zato je neki Pernersdorfer ustanovil na Dunaju 13. maja 1880 društvo »Deutscher Schulverein«. Pobudo k tuj ustanovitvi je dal duhovnik Franc Miterer, ki je za ustanovitev nemške šole v italijanskem okraju na Južnem Tirolskem ležečem otočju Nonsberg zbiral denar.

S tem sklepom se je v raznarodovalne svrhe postavil temelj, ki je dal povod uspešni agitaciji za novo društvo in s pomočjo denarne in moralne podpore so rasle Schulvereinske postojanke kakor gobe po dežju. Po tako nastalih okoliščinah bi moral tudi Sv. Jurij pri Celju biti deležen te dobrote. Čeravno sta bivala v njem samo dva priseljenca: trgovec Schescherko in postajni načelnik Franz, je bil po mnenju Nemcev tudi ta kraj narodno tako ogrožen, da se ga je moralo nemudoma rešiti. K tej okolnosti pa so se pridružili še drugi činitelji, zato ne bo odveč, da si bomo torišče nemške delavnosti boljše ogledamo.

Sv. Jurij, katerega obstoj sega daleč nazaj v sinjo preteklost, je po prihodu Slovencev v te kraje večkrat menjal svoj naziv. Znano je, da se po prihodu Slovencev imenuje Kamenno (Steindorf). Zgodovinski viri nam poročajo, da je Hema I. 1043 med drugim podarila krški cerkvi vse to, kar je imela v Savinski dolini. Izvzete so bile le štiri vasi: Kamenno, Dramlje, Kotunje in Ponikva. Na griču nad Kamenom je stala cerkva Sv. Ivana na

Kamnu in čim so na Kamenu v neposredni bližini sedanje župne cerkve postavili kapelo in jo posodili Sv. Jurju, je umevno, da je po tej kapeli tudi vas dobila ime Sv. Jurij ali uradno Sv. Jurij pod Anderburgom, dočim so obnovljeno cekvico Sv. Ivana prekrstili v cerkev Matere božje na Botričnici. Ime Kamenno je obdržal oni del vasi, ki leži na severni strah Botričnice. Ko je bil grad Anderburg I. 1439. porušen, so Sv. Jurij preimenovali v Sv. Jurij pod Rifnikom, oziroma po zgradbi železnice v Sv. Jurij ob Južni železnici. Dandanes ga imenujejo Sv. Jurij pri Celju.

Okoli I. 30 po Kr. so prišli v te kraje Rimljani

Trebili so gozdove, na njih mestu pa so naredili rodovitna polja. Iz izkopin posnemamo, da je bila takrat vsa okolica Sv. Jurija zelo obljudena. Iz Celja je vodila čez Teharje, Sv. Primož (severno Sv. Jurija) rimska državna cesta v Ptuj in to cesto, ki je še danes v prometu, so s časom križale še druge ceste in tako je v zvezi s tem razvojem postal Sv. Jurij središče prometa. Trgovina se je v njem tako razvila, da ga štajerski vojvoda Friderik IV. I. 1436. povzdigne v trg in dobi leto pozneje lastno obgradje.

V dobi turških navalov je ves kraj hudo trpel

Leta 1473. so Turki udarili na Koroško, a na povratku se razdvojijo pri Slovenskem Gradcu v dve tolpi, katerih ena je lomastila čez Konjice, druga pa po Savinski dolini. Pri Sv. Juriju se obe tolpi združita, v nedeljo dne 20. oktobra 1473. Med potjo so uničili

državne in samoupravne trošarine in drugih državnih in samoupravnih dajatev na električno energijo.

Nadalje se družba opraveča v rokih, predvidenih za gradnjo tvornice in za njeno razširjenje, vseh taks za gradbena dovoljenja, za uporabna dovoljenja, nadalje trošarine cimenta, ki je potreben pri gradnji tvornice za elektrolitično rafiniranje bakra (že plačana državna trošarina na cement, uporabljen za gradnjo tvornice pred uveljavljanjem te uredbe, se družbi povrne).

Družba se od dneva uveljavljanja te uredbe opraveča carine, vzporednih carinskih dajatev, skupnega davka na poslovni promet, luksuznega davka ter državnih in samoupravnih dajatev za vse stroje in rezervne dele, na aparate, instrumente, priprave, orodje in druge predmete za ureditev, ki jih v rokih za zgraditev tvornice in za njeno povečanje uvozi iz inozemstva za gradnjo tvornice za elektrolitično rafiniranje bakra (če je družba take predmete že uvozila pred uveljavljanjem te uredbe, se plačane dajatve, razen ležarine, povrnejo družbi). Skozi dobo 15 let se družba opraveča carine, vzporednicami carinskih dajatev, luksuznega davka, državnih in samoupravnih dajatev, razen poslovnega davka, na ves potrošnji material, ki se ne proizvaja v državi in ga družba potrebuje za proizvodnjo elektrolitičnega bakra (točneje pogoje bo še predpisal finančni minister). V rokih, ki so predpisani za gradnjo tvornice in za njeno razširjenje, lahko družba uvozi gornje predmete ne glede na omejitve, ki obstojajo ali bodo obstojale za uvoz posameznih držav. Za orodje in priprave, ki so potrebne za gradnjo tvornice in se uvozi, potem pa zopet izvozijo v inozemstvo, bo za zavarovanje dajatev zadostovalo jamstvo družbe.

Od uveljavljanja bo družba skozi 15 let uživala še naslednje ugodnosti. V prvih šestih letih od uveljavljanja uredbe bo družba oproščena družbenega davka, dopolnilnega davka, minimalnega davka in vseh samoupravnih dajatev, ki se odmerjajo po odredbah člena 80. in 86. zakona o neposrednih davkih, in sicer na dobiček od predelave bakra v elektrolitični tvornici. Od davkov na dobiček, dosežen pri elektrolizi bakra, ki se ugotovi po odredbah člena 80. in 86. zakona o neposrednih davkih, se v sedmem letu odpiše 90 %, v osmem letu 80 % itd., tako da znaša v 15. letu odpis 10 %.

Kot dobiček od elektrolitičnega rafiniranja bakra se bo smatrala razlika med vrednostjo surovega bakra na podlagi povprečne prodajne cene franko vagon Metovnica in vrednostjo elektrolitičnega bakra ter ostalih proizvodov, dobljenih pri elektrolizi po odbitku stroškov rafiniranja, vzdrževanja in amortizacije investicij, plač tehničnega osebja in ostalih režijskih stroškov in sicer tako, da bo družbi zamajčeno obrestovanje osnovne glavnice (lastne ali tuje) do največ 4 % letno. Za čas trajanja ugodnosti je družba dolžna voditi na področju naše države posebno knjigovodstvo in sestavljati posebne bilance za poslovanje te tvornice. Poleg direktorja in poddirektorja sme imeti družba toliko tujih inženjerjev, kakor domačih. Poleg tega lahko družba zaposli inozemske državljane, tako v tvornici za proizvodnjo elektrolitičnega bakra, kakor v ostalih svojih obratih, do 2.4 % skupnega števila zaposlenih delavcev.

28. marca 1830 je v Rimu študiral na Collegium germanicum in ko je bil leta 1779. posvečen v mašnika, je bilo njegovo prvo mesto pri Sv. Juriju. Zdi se, da je tu obračal pažnjo bolj na posestva svojega očeta, kar potrdi dejstvo, da je iz Blagovne (zakaj ne iz svojega službenega mesta Sv. Jurij?) dne 2. oktobra 1781, zaprosil za dekanijo Nova Cerkev. To mesto je po 15mesečnem kaplanovanju pri Sv. Juriju kot 26letni mladenič zasedel dne 2. decembra 1781. V tem svojstvu je vztrajal 49 let in kakor se vidi, mu nezmožnost slovenskega jezika ni delala težave; imenovali so ga celo za šolskega nadzornika in konkurznega izpraševalca morale. Za Slovence je napisal dve nabožni knjigi, ki jih je zavoljo nezmožnosti slovenskega jezika napisal v latinščini in nato mu jih je Anton pl. Reya, župnik v Zibiki, prevel v slovensčino.

Leta 1883. je napravilo

veliko hrupa potovanje cesarja Franca Jožefa po Spodnjem Štajerskem.

V juliju se je z vozom pripeljal iz Rogaske Slatine v Št. Jurij. Tu ga je pozdravil župan dr. Ipavc v slovenskem jeziku. Ker iz državnih ozirov niti cesar niti njegovo spremstvo ni bilo zmožno tega omraženega jezika, je govornik iz priložne slovenske kurtoazije ponovil svoj govor tudi v nemščini. Politične oblasti so imele takrat mnogo opravka. Po nalogu namestnika barona Kuberka so dale županom nalog, naj se z ozirom na ugled države pri sprejemnih govorih poslužujejo samo nemščine. Orožništvo je tehalo od hiše do hiše in vzpodbujalo ljudstvo, naj pri sprejemu cesarja vzklaka »hohe«, na vsak način je pa odsvetovalo klicati »živio«. Mladina pa

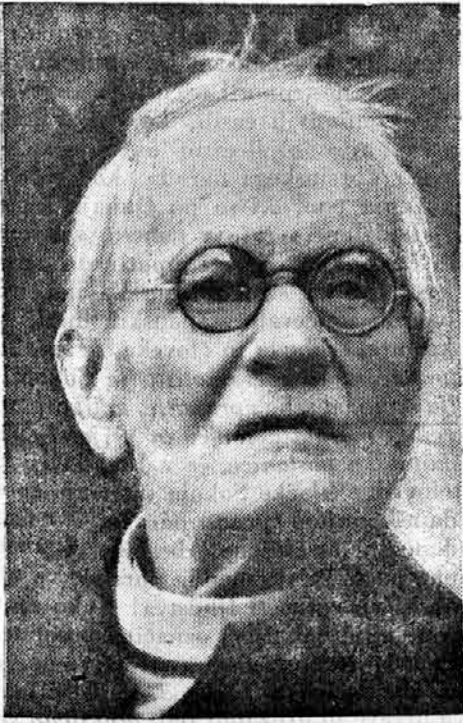

PO NAŠI ZEMLJI

Verujem, da bo naša država samo tedaj taka, ako bodo vsi trije bratje: Hrvat, Srb in Slovenec v ljubezni krepili drug drugega; zato se bomo borili proti vsaki cepitvi in premoči bilo plemenski, politični, gospodarski ali verski in hočemo žiriti povsod strpnost in slog!

† Tomo Zupan

V visoki starosti 98 let je umrl prelat Tomo Zupan na svojem gradiču na Okroglem. Mož, ki je bil vzor vsemu narodu s svojo neumorno delavnostjo, s svojim nacionalnim ponosom in vsemi vrlinami, ki odlikujejo človeka, nas je zapustil. Njegove zasluge za naš narod so neprecenljive. V dobi najhujšega zatiranja, v dobi splošne preplave naših krajev po valovju germanizma, se je dvignil ta žilavi mož ter s svojo nezumljivo voljo stal na čelu naše najvažnejše narodno-obrambne organizacije, Ciril Metodove družbe, skozi dolgo vrsto let ter odbijal napade germanizma. Da ni ta mož s svojim delom pomagal očuvati naš rod strahotnega pritiska, ki ga je izvajalo nemstvo na naše ljudstvo in naše kraje, Bog ve, ali bi naša jugoslovenska ideja tla, v katerih je tako bogato obrodila.

Za svoje geslo si je postavil »Bog in narod!« Temu geslu je služil do zadnjega diha. Slava njegovemu spominu!

Bolgarski pevci v Ljubljani

Dne 9. marca t. l. je prispel v Ljubljano bolgarski pevski zbor iz Sofije. Ogromna množica ljudi, ki je pričakovala pevce »Rodne pesmi« na kolodvoru, kakor tudi navdušeni sprejemi, ki so jih bili deležni naši bratje v Mariboru in Celju, so dokazali, s koliko srčnostjo smo pričakovali svoje bolgarske brate in kako hvaležna jim je vsa naša javnost za njihov obisk. Prihod pevskega zbora »Rodne pesmi« v Ljubljano se je pretvoril v krasno manifestacijo jugoslovensko-bolgarskega bratstva in je le še utrdil vezi, ki so med nami obstojale od vedno, dasi so se trudili

je drugače mislila; kljub strogim navodilom je nameravala z »živio«-klicem pokazati, da se mudi cesar na slovenskih tleh. Ker so prihiteli odrasli šolarji tudi iz sosednih občin, se je sveda »živio«-klicem otrok pridružilo še mlado in staro.

Torej Sv. Jurij naj bi padel Nemcem kakor zrelo jabolko v naročje. In res, dne 18. julija 1884. je v ta namen prirogovilo s posebnim vlakom iz Celja 250 Nemcev pod vodstvom dr. Glantschnigga, dr. Stepschnegga in celjskega župana dr. Neckermanna. Toda imeli so smolo.

Ker so vsi šentjurski tržani takoj po kosilu napravili izlet na Rifnik, sta opravila sprejemne obrede na kolodvoru in voditeljske funkcije po trgu šentjurska Nemca, namreč Schescherko in Franz. Zborovanje pri Nendlu je otvoril knjigovodja štorovske tovarne Wiesent, ki pa ni govoril dolgo, temveč so ga kmalu prekinili glasni »živio«-klici.

»Št. Jurij je bil in ostane slovenski«

itd., ki so govornika popolnoma preglasili. Med tem hrupom je nastala taka zmeda, da so začeli Nemci begati in iskati izhoda. Nekateri so poskakali z mostovža celo na dvorišče. K sreči pa mostovž ni visok, zato razen majhnih prask ni bil nihče nevarno poškodovan. Orožništvo, pod vodstvom hrabrega stražmojstra Dollinschegga, je napravilo takoj red in aretirali so šest fantov, ki so baje najbolj kričali »živio«.

Še bolj so se Celjani osmešili z ustanovitvijo podružnice šentjurskega Schulvereina s sedežem v sosednih Štorah. Žig te podružnice je nosil naslov »Ortsgruppe St. Georgen des Deutschen Schulvereines mit dem Sitze in Storek«. Tej postojanki sta dala trdo oporo že

vsil mogoči nasprotniki našega prijateljstva in bratskega sožitja, da jih raztrgajo.

Triumf bolgarske pesmi v Ljubljani in elementarni izbruh čustev, ki prevevajo oba naroda, ki je prišel ob tej priliki do svojega izraza, nam ostanejo vsem v neizbrisnem spominu.

Jugoslovensko-Bolgarski pakt

Zelo mnogo je bilo komentiranja o sklenitvi jugoslovensko-bolgarskega pakta, ki se je svečano podpisal meseca januarja v Beogradu. Komentiranje tega pakta je bilo zelo ugodno v časopisju naše in bolgarske države ter vseh onih, ki so nam prijazne ali pa tudi same pričakujejo od sklenitve tega pakta koristi za sebe. So pa nekateri inozemski listi, ki hočejo nekako zmanjšati njegov pomen, oziroma ga prikazati kot nevažnega. Tako se ga je pretekli teden neki dunajski časopis zopet nekoliko dotaknil ter ga primerjal z bolgarsko-turškim paktom. Pisec je mnenja, da ni treba pripisovati jugoslovensko-bolgarskega paktu posebne važnosti, češ, da ne vsebuje niti toliko točk, oziroma, da se ne spušča v odnose med Jugoslavijo in Bolgarijo niti toliko kot bolgarsko-turški pakt.

Nezadovoljstvo, ki ga ti dunajski listi izražajo s temi poizkusi omalovaževanja historičnega dogodka na Balkanu — sklepa večnega prijateljstva med Bolgarijo in Jugoslavijo — nam je povsem razumljivo. Saj je ta zveza prekrizala marsikatero račune črnolozte gospode na Dunaju. Medsebojne odnose obeh držav urejuje, pa pač najbolj urejuje čustvanje jugoslovenskega in bolgarskega naroda in to v toliki meri, kot bi jih bilo sicer nemogoče urediti z najobširnejšimi pakti.

Obisk Beneša v Jugoslaviji

Že pred nekoliko tedni so najavili, da bo letošnjo pomlad obiskal našo državo predsednik Češkoslovske republike dr. Edvard Beneš. Sedaj smo dobili točno najavljen prihod dr. Beneša v spremstvu dr. Krotke za 5. in 6. aprila t. l. Tu se bo sestal z Nj. Vis. namestnikom Pavlom in sprejel naše vodilne državnike. Ta sestanek bo najlepša manifestacija jugoslovensko-češkega prijateljstva, ki naj zavrne vse spletko, katere so baš v zadnjem času z vsilo serviral po inozemskem časopisju proti pristranim odnosom obeh bratskih držav.

Urejevanje grobov

Kulturni oddelek Mestnega poglavarstva v Ljubljani ima nalogo, da uresniči čimprej načrt ureditve vojaških grobov na ljubljanskem pokop. ter prenese zemске ostanke naših zaslužnih mož s pokopališča pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu. Zadeva je važna ter bi se morala zanimati za njo vsa naša nacionalna javnost, kajti ni vseeno, kako bosta te dve gotovo pereči zadevi izvedeni.

imenovana šentjurska Nemca; pristopiti pa so morali vsi od štorovske tovarne odvisni in v šentjurski okolici bivajoči delavci. Podružnica je pa že isto leto izgubila svojo najboljšo oporo. Južna železnica je upoštevala upravičeno pritožbo šentjuranov in je prenesta postajnega načelnika Franza v Postojno. Na njegovo mesto je bil imenovan Ivan Jenko, dotadaj uradnik v Mariboru in predsednik ondotne čitalnice.

V Štorah je naša Südmarka izredno rodovito polje

in resnici na ljubo je treba pripomniti, da so k temu zlu največ pripomogli očetje teharske plemenite občine. Kar se tiče njihove občinske uprave, je bil največji pregrešek ta, da so odnehalo od pravice, voliti sodnika in starešine le iz svoje srede. Pri volitvah dne 10. maja 1755. so si izvolili za starešino celjskega Nemca Eisenhuta in Nemec Josip Stamer se je dne 7. februarja 1762. vsilil v občinsko upravo. Nekaj pozneje postane Nemec Virgil Holzbauer upravitelj njihove imovine. Pod hegemonijo teh gospodov je začelo občinsko gospodarstvo občutno hirati in zagospodarili so precej premoženja. Živeti so morali precej razkošno, kajti v kratkem času so zapravili 4446 gld. 88 kr. C. M. sirotinskega denarja. Primanjkljaj je kril Franc Anton pl. Firnbeg proti petletnemu odplačilu. Takratni sodnik, odnosno starešine Gorišek, Ivan Zupanc in Martin Mravljak so v februarja 1795. v imenu teharske plemenite občine podpisali poroško listino in s tem činom zastavili gosposki davke. Ta greh so na ime teharske plemiščine dali vknjižiti v deželni zemljiški knjigi.

V dobi največjega procvita štorovske železarne se na teharskem obzorju pojavi

Predvsem vprašanje ureditve vojaških grobov. Danes ne počivajo na našem pokopališču kosti niti enega izmed naših vojnih dobrovoljcev. Njih grobovi so raztreseni v Dobrudži in na solunski fronti, daleč izven one ožje domovine, za katero so se v prvi vrsti borili. Ta ožja domovina je dolžna, da postavi vsaj enemu izmed njih, pa čeprav »neznane mu«, grobnico ter ga uvrsti med one, katerim priznavamo upravičeno njih velike zasluge za razvoj in obstoj našega jezika in naše kulture. Vsa čast slovenskim književnikom in drugim zaslužnim možem, toda kakšna bi bila danes njih in naša usoda, če ne bi bilo prišlo do razsula bivše monarhije. Da pa je prišlo do tega razsula, na tem imajo največjo zaslugo ravno naši vojni dobrovoljci, ki so si s tem pridobili tudi največje zasluge za naš jezik in našo kulturo. Narod, ki ne časti svojih herojev in ne zna ceniti za njegovo lastno svobodo prelite krvi, ne zasluži imena narod in ni vreden svobode.

Planetoid »Croatia«

Varaždinsko ljudsko vseučilišče je slavilo te dni 30 letnico odkritja planetoida »Croatia«, ki ga je odkril nemški astronom Kopf v noči od 3. na 4. aprila l. 1906. »Croatia«, ki je ni mogoče videti s prostim očesom, je oddaljena od zemlje Hrvatske 300 do 500 milijonov kilometrov. Učenjaki so izračunali, da bi trajala pot od Zagreba do metropole nebeske Hrvatske celih 500 let in to z vlakom, ki bi vozil s 60 km na uro, železniška karta tretjega razreda pa bi veljala 9 milijard Din.

Te številke bi si moral zapomniti tudi g. Maček in njegovi prijatelji. Potem bi si bržkone premislili boriti se za hrvaška nebesa.

Skozi Kočevsko

Misijon v Mozlju

Sedaj pred Veliko nočjo smo imeli tudi v Mozlju sv. misijon. Dobili smo dva patramisijonarja. Eden je bil Slovenec iz Ljubljane, drugi pa nemški pater iz daljnega Dunaja. Zanimivo je, da vsa velika ljubljanska škofija ne premore misijonarja, ki bi obvladali nemški jezik v toliko, da bi mogel pridigati Kočevarjem v Mozlju, nego je bila potreba za ta slučaj dobiti misijonarja iz tuje države. Takoj smo se vprašali, ali smejo tudi naši rojaki na Primorskem ob takih prilikah klicati govornike iz Jugoslavije? Hvaležni vam bomo, če nam to pojasnite. Misijon je trajal ves teden. Slovenci smo imeli svojo službo božjo, Nemci svojo, Slovenci so obiskovali tudi nemške pobožnosti, Nemci so naše bojkotaliri. Najbolje se je to videlo ob sklepu v nedeljo. Slovenci smo imeli ves teden svojega organista iz Slepoga zavoda v Kočevju, ki je krasno vodil naš številni mešani zbor. Nemci nimajo organista in so pele samo ženske. Za sklepno nedeljo je župnik — Nemec obljubil nam prvo mašo s slovenskim petjem. Ampak Nemci so že eno uro pred pričetkom zasedli kor. Na naše vprašanje se je župnik izgovarjal, da ne more nič pomagati. Naši pevci so ostali nato spodaj v cerkvi in pri slovenski pridigi med mašo so bili v cerkvi samo Slovenci, kor so pa imeli zaseden Nemci. Ostali Kočevarji so ostali ves čas pridige v gruči pred cerkvijo in niti enega ni bilo v cerkvi. Ko pa je bila pridiga končana, je voditeljica nemških pevk — sestra dveh državnih uradnikov — prišla s kora, odprla vrata

August Frey, tehniški ravnatelj omenjene tovarne. Za časa njegove hegemonije so teharski plemiči med drugim prodali njihov največji zaklad »slovenski občevalni jezik«.

Frey je bil sicer večak v svoji stroki, nikakor se pa ni mogel uveljaviti v teharski občinski upravi, pod katero spadajo Štore. Občinski odbornik je postal za časa županovanja Andrija Ostrožnika (1860—1874). Ker so bili občinski odborniki poljedelci in odvisni od Freya, ker so s svojo vprego vozili premog iz Breznega (pri Laškem) v štorovsko tovarno, si je Frey prisvojil vodilno mesto in je tem lažje vodil vso občinsko oskrbovanje po svoji volji. V občini je imel prvo besedo in ker ni bil zmožen slovenskega jezika, ga tretjina občinskih odbornikov ni razumela.

Za časa Freyove samovlastnosti se je opustila stara šola pri župništvu in leta 1869. se je brez proračuna ali razpisa zgradilo novo šolsko poslopje. Stavbni prostor, ki ga je dočel Frey, je bil zelo neprikladen, in onim, ki bi si upali oporekati proti tej nesmiselnosti, je Frey pretel, da jim pri štorovski tovarni odtegnil zaslužek od vprežne živine.

Prav za prav je Frey oni činitelj, ki je v teharski občini postavil temelj nemški ekspanzivnosti.

Sicer je v teharskem občinskem odboru tudi odsihmal sedelo nekaj domačinov in celo na županski stol so Nemci posadili kakega teharskega plemiča, ali ti ljudje so smeli samo pokimati, kar so štorovski fabričani predlagali. Nekdaj tako ponosni teharski plemiči so se s tem činom samo postavili na nižjo stopnjo modernih tlačanov in zato so želi pohvalni naziv »Deutschfreundliche Slovenen« (Nemcem prijazni Slovenci). Iv.

DROBTINE

Koliko stane nadzorstvo za nevmešavanje tujih držav v Španiji?

Znano je, da zaseda v Londonu odbor, ki hoče nekako izolirati Špansko vojno na teritorij Španije same in tudi preprečiti za bodoče vmešavanje tujih držav v špansko zadevo.

Za vse to pa je predvideno tudi precej lepo število stotisočakov, oziroma milijončkov, da se bo izvrševalo nadzorstvo nad Španijo. Predvideno imajo 260 oficirjev za nadzorstvo suhe zemlje ter 550 oficirjev, ki naj čuvajo Španijo tudi od morske strani. Za vse to pa so določili 900 tisoč funtov šterlingov. To je pač lepa vsota, toda Bog ve, če bodo ti milijončki kaj pomagali in se ne bo kljub nadzorstvu, v katerem sodelujejo štiri velike sile, vendar le tihotapilo in mešetarilo, kot se je dosedaj.

Manevri ruske vojske

Pretekli teden je ruska vojska imela svoj veliki manever. Pri tem manevru so sodelovali vsi oddelki ter so pokazali neverjetno izurjenost, pa tudi hrabrost ter vzdržnost. V času, ko so manevrirali, je nastopil zelo hud mraz, ki je dosegel 25 do 30 stopinj pod ničlo.

Zelo zanimivo iz teh manevrov je to, da so bili vojniki popolnoma belo odeti. Enako so bili maskirani celo tanki.

in poklicala gruče Nemcev v cerkev. Sedaj so vdrli vsi Kočevarji notri in nato z nemškim petjem spremljali sv. mašo. Slovenci smo bili na ta način ob svojo sklepno misijonsko pobožnost radi nadute nestrpnosti domačih Kočevarjev, katero je netil še inozemski pater. Nujno potrebno bi bilo, da se vendar enkrat točno ugotovi, ali imamo Slovenci, ki nas je v fari najmanj 35 %, sploh kake pravice v naši cerkvi, ali pa je tam samo za Kočevarje in nas župnik lahko vodi za nos kakor se mu poljubi.

Draga pri Loškem Potoku

Da ne pozabimo!

Nedavno smo čitali v štev. 52. lanske »Dobrovine«, kako se v naših dveh slovenskih občinah, v Dragi in Travi, nastavlja mrežo za lov slovenskih duš, a v čast in povzdigo Germanov.

Zal je dotični dopisnik pozabil zapisati, kdo ima zaslugo, da se obnavljajo močni stebri za nemški most do Adrije? Da se te zasluge ne pozabijo, saj so važen prispevek naše domače zgodovine, jih mi navajamo v trajen in grenek spomin bodočemu našem rodu.

Ob prevratu leta 1918 ni bilo v Dragi nobenega simpatizerja za Nemčijo z izjemo gospoda Künzla, uradnika pri Auerspergu, in gospoda Pospischila, ki je bil takrat tajnik šulfrajnske šole, danes pa je tajnik v občini. Ta gospod Pospischil ima največ zasluge, da se je v naši slovenski občini osnovala šulfrajnska šola. On je še po prevratu izjavil, da ostaja vdan nemški ideji in da raje poreče svojim otrokom vratove, kot pa da bi se učili srbohrvaščine. Taisti gospod Pospischil je leta 1932. prejel od jugoslovenskih oblasti odlikovanje za državljanske zasluge!

Toda bodimo pravični! Pomislimo le, da je tedaj župan g. Pospischil po slovenskih vaseh rekviriral za nemško armado in naše ljudi navduševal za nemške zmage. Poleg njegove in njegova prava desna roka v razširjevanju pangermanizma v naših dveh slovenskih občinah pa je bil tudi g. Künzl, pa če je g. Pospischil prejel kolajno, bi moral tudi g. Künzl imeti vsaj spominsko ploščo, navajajočo njegove germanizatorne zasluge na slovenskih tleh!

G. Pospischil se je za njegove zasluge nekateri naši občani lepo oddolžili, saj so ga izbrali za občinskega tajnika, dasi bi po svoji kvalifikaciji spadal na to mesto kdo boljši, saj g. Pospischil še slovenskega stavka ne zna pravilno zapisati, toda ima gospod tajnik še neko drugo kvalifikacijo. On zna namreč zelo dobro ščititi somišljenike, kar nam dokazuje nek slučaj iz leta 1934. v zadevi motenja posesti na nekem novo razdeljenem zemljišču. Na tem zemljišču je agrarna operacija leta 1927. potom občinske uprave uradno prepevala vsako pašnjo. G. Pospischil je v tej zadevi izdal dve različni uveritvi, eno s klavzulo, drugo, za svojega somišljenika, pa brez klavzule. Sodišče je uvaževalo ravno uverjenje brez klavzule, kar je bilo v prilog Pospischilovemu somišljeniku. Tozadevni ugovor pa je ležal baje na srezu nad eno leto in je razsodba med tem postala pravomočna, a stranka, ki je bila v pravu, je morala nositi tudi občutne stroške. Kaj čudnega torej, če so somišljeniki hvaležni g. Pospichilu in nastavlja jo nemške mreže slovenskim dušam!

Dvoboj:

Miroslav Tyrš contra dr. Srebrnič!

Miroslav Tyrš

Stvaritelj Sokolske Misli, češki univerzitetni profesor dr. Miroslav Tyrš, je s svojimi nauki naletel na organiziran odpor jugoslovenskega katoliškega episkopata, čigar specialist za Sokolstvo, krški škof dr. Srebrnič, ga je želel ugnati tudi pred sodiščem. Da se mu to ni posrečilo, nasprotno, da je bil tekom procesa dvakrat obsojen in da ni prišlo tudi do končne razsodbe, se ima g. dr. Srebrnič zahvaliti samo srečnemu koledarskemu datumu. To izhaja zlasti iz priobčenega ponatisa »Gorenjca« in »Sokolskega Glasnika«, ki že na prvi mah pokažeta, kje je laž, kje resnica...

Ovčice, ki jih pase pastir dr. Srebrnič z enakomiselnimi pastirčki, se bodo baš radi poteka te razprave mirne duše še naprej držale sokolske miselnosti, hoteč tako potrditi staro dejstvo, da večkrat ovčice same najdejo boljšo pašo, kot če jih pasejo slabi pastirji!

»Gorenjec« št. 10, 6. III. 1937.

Resničnost okrožnice Jugoslov. škofov o Sokolu dokazana

»Slovenski dom« z dne 22. II. poroča, da je sprejel g. dr. Oskar Turina, odvetnik na Sušaku in zasebni branilec škofa dr. Jos. Srebrniča v procesu, ki ga je proti škofu začela Zveza sokola kraljevine Jugoslavije, oprostilno razsodbo zagrebškega okrožnega sodišča, s katero ta zadnja instanca oprošča obtoženega škofa vsake krivde in kazni ter nalaga sokolu dolžnost in povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Kakor znano, je bila predmet spora znana škofovska okrožnica, ki smo jo slišali tudi po cerkvah v Sloveniji. Tako je to okrožnico, ki so jo podpisali vsi škofje Jugoslavije, prečital na Krku škof sam.

Takoj na prvi razpravi je stavil branilec dr. Srebrniča predlog, da sodnik poedinec, ki naj bi spor reševal, tega ne more storiti objektivno. (!) Moral bi kot član SKJ braniti interese Sokola, ker se je to obvezal ob priliki vstopa v sokolsko organizacijo. Zaradi tega je bila prva razprava preložena. Drugo razpravo je razpisalo sodišče na Sušaku, ki je prevzelo vodstvo tega kazenskega postopanja na prošnjo sodišča na Krku. Na sušaškem sodišču pa so bili vsi sodniki člani sokola; bilo je še nekaj drugih formalnih nedostatkov, (!) tako da je končno prevzelo spor v postopanje zagrebško sodišče, ki je 24. junija 1935. obsodilo škofa Srebrniča na 7 dni zavora in 300 dinarjev denarne kazni pogojno na 1 leto ter na plačilo stroškov kazenskega postopanja.

Po prvi razpravi, ki naj bi nato sledila, je prišlo do nadaljnje razprave dne 20. novembra 1936. Odstavki, zaradi katerih je vložil tožbo, so znani že od vsega začetka. Odstavki iz poslanice, zaradi katerih se je sokol čutil užaljenega, so sledeči:

a) Potemtakem se življenje in delo sokola v širšem duhu vrši in teče brez Boga in brez vere; sokol je torej po sebi popolnoma brezversko društvo, a ker sokol po teh načelih dela med mladino in narodom, ter hoče za sebe pridobiti vse ljudstvo, zato ruši v srcih svojih članov vsako, predvsem (?) pa katoliško vero — torej ni samo brezversko, ampak tudi protiversko društvo.

b) »Še huje, celo najhuje je to, da SKJ svoje člane kolikor mogoče tesno naveže na sebe in jih odvrača od Cerkve ter svoje sokolske sestanke končava redno s plesom in pijančevanjem pozno v noč, često do jutra.«

c) »Sokol nadalje v čedalje večji meri širi ogabno nagoto pri vežbanju in v javnih nastopih brez vsake potrebe ter tako mladini vzbuja duha poželenja, tako se odteguje Cerkvi in veri. Na ta način se ruši morala v našem mladem naraščanju in se izpodkopa ter ubija vera. Kaj bo iz našega naroda, ako ta Tyrševa sokolska vzgoja brez vere in Boga res prodre v široke sloje ljudstva.«

d) »Ne dajmo, da nas od vere odvrne sokolstvo, ki noče vedeti za našega Odrešenika, niti za naše pošteno hrvatsko (slovensko) ime.«

Dne 23. novembra je padla obsodba: škof je bil obsojen na 7 dni zavora in 300 Din globe, pogojno na 1 leto. Proti tej razsodbi je njegov zastopnik vložil priziv na okrožno kot prizivno sodišče v Zagrebu.

V soboto 9. januarja je okrožno sodišče v Zagrebu pod predsedovanjem predsednika okrožnega sodišča Malinarja Mateja izdalo sodbo, s katero se škof dr. Srebrnič oprošča vsake krivde in kazni. Sokolu KJ pa se nalaga povračilo stroškov kazenskega postopanja ter plačilo povprečnine 100 Din, nadalje povračilo stroškov dr. Srebrniču in sicer za prvostopno postopanje v znesku 2507.85 Din in

za drugostopno postopanje v znesku 445 Din. Iz vsebine oprostilne razsodbe, ki jo je izdalo zagrebško okrožno sodišče, sledi to-le:

S tem, da je škof dr. Srebrnič iznesel očitke, navedene pod gornjimi točkami, torej nekaj, kar utegne škodovati dobremu imenu in ugledu Sokola, je škof Srebrnič govoril samo resnico, ker odgovarja navedene trditve popolni resnici. Zato Sokol kraljevine Jugoslavije nima prav nobenega povoda, da se čuti užaljenim.

Okrožno sodišče v Zagrebu je z imenovano sodbo ugotovilo, da je ideologija sokola res taka, kakor jo je poslanica katoliških škofov od 11. novembra 1936 označila ter je dolžnost tako Sokola, kakor vse, posebno pa katoliške javnosti, da s tem tudi računa.

»Sokolski Glasnik« št. 5 — 26. II. 1937.

Dostavek k razsodbi

Kakor smo objavili v naši številki z dne 4. decembra 1936, je bil krški škof dr. Josip Srebrnič v zvezi s poslanico Katoliškega episkopata Kraljevine Jugoslavije, izdano o božiču 1932, z razsodbo sreskega sodišča I v Zagrebu z dne 23. novembra 1936 spoznan krivim radi prestopka klevete po § 301 od 2 k. z. in kot tak obsojen na 7 dni zavora pogojno na leto dni, na 300 Din globe, ki se premeni v 5 dni zavora in na pavšalni znesek Din 100. Privatni tožnik Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije ni zahtevala, da bo sojen tudi za stroške kazenskega postopanja, pa je zato izostala sodba v tem pogledu.

Kaznivo dejanje, radi katerega je obtoženec odgovarjal pred sodiščem, je bilo v tem, da je on 8. januarja 1933 v cerkvi na Krku javno prečital poslanico Katoliškega episkopata Kraljevine Jugoslavije, ki je vsebovala nekatere klevete na škodo Sokola Kraljevine Jugoslavije. Po našem kazenskem zakonu (paragraf 79) zastari pravica preganjanja radi kakerega kaznivega dejanja vedno, če mine dvakrat toliko časa, kolikor je predpisanega za kazniva dejanja po zakonu o zastarelosti pravega preganjanja. Za kleveto po § 301, od 2 k. z. zastara pravica preganjanja po 2 letih, tako da znaša absolutno zastaranje iz § 79, st. 3 k. z. štiri leta. Če bi se torej dogodilo, da do vstevši 8. januarja 1937 še ne bi bila donešena pravnoveljavna razsodba o krivdi obtoženca, bi Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije izgubil pravico nadaljevanja procesa radi absolutne zastare in obtoženec bi na ta način ušel kazni.

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije je pričel proti obtožencu tožbo 1. 1933 pri sreskem sodišču v Krku, kjer ima obtoženec svoje stalno bivališče. Po ugovarjanju obtoženca je bilo krško sodišče izključeno od sojenja, nakar je višje sodišče odredilo, da izvede sodni postopek Sreskega sodišča I v Zagrebu. To sodišče je to tudi izvršilo in je s svojo razsodbo z dne 5. aprila 1935 obtoženca oprostilo obtožbo pozivno na § 306, utemeljujoč, da je obtoženec zagrešil inkriminirano delo v vršenju zaščite upravičenih interesov, ki so važnejši, kot pa oškodovani interesi oklevetanca. Na priziv Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije je okrožno sodišče v Zagrebu kot prizivno sodišče izdalo razsodbo, s katero je obtoženca našlo krivim radi dela klevete iz § 301, od 2 k. z. ter ga obsodilo na zapor 7 dni pogojno na leto dni in na denarno kazn Din 300, ali v slučaju neizterljivosti na daljnih 5 dni zavora. Ni pa razsodilo, da plača Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije stroške kazenskega postopka, ker je ta izrečno

navajal, da ne zahteva pokritje stroškov. Ta razsodba je bila donešena 24. junija 1935.

Starešina Višjega državnega pravdnštva je nastopil proti tej razsodbi s tožbo za zaščito zakona, na katero je Stol sedmorice v Zagrebu, kot oddelek Kasacijskega sodišča, izdal 13. februarja 1936 razsodbo, v kateri je izjavil, da je v pravkar navedeni razsodbi Okrožnega kot prizivnega sodišča v Zagrebu bil kršen formalni zakon in da se radi tega ta razsodba vrže in se zadeva vrne Okrožnemu kot prizivnemu sodišču v Zagrebu radi pravnega rešenja pravnega leka privatnega tožilca. — Prekršek formalnega zakona je bil v tem, da je prizivno sodišče premenilo gorenjo razsodbo v nejavni seji, dočim tega po zakonu ne sme storiti, nego mora odrediti rok za ustmeno, javno prizivno razpravo.

Okrožno kot prizivno sodišče v Zagrebu je izdalo zato 20. marca 1936 razsodbo, s katero je uničilo svojo prejšnjo razsodbo in zadevo napotilo v novo obravnavo drugemu sodniku Sreskega sodišča I v Zagrebu, navajajoč, da je obtoženec ponudil dokaz resnice, ki ni bil izveden. Na podlagi te razsodbe je bila odrejena javna razprava pred Sreskim sodiščem I v Zagrebu dne 2. maja, 18. junija, 26. avgusta, 9. oktobra, 10., 20., 21. in 23. novembra 1. 1936. Toliko teh rokov je bilo danih radi okolnosti, ker so bili sodniki-poedinci, katerim je bilo poverjeno vodenje postopka, tekom istega prestavljeni. Končno pa, ko je stopila v veljavo stalnost sodnikov, je tudi postopek stopil v končno fazo razvoja in je bila dne 23. novembra 1936 izdana razsodba, po kateri je bil obtoženec spoznan krivim klevete in obsojen, kakor že v razsodbi Okrožnega kot prizivnega sodišča v Zagrebu, na 7 dni zavora pogojno na 1 leto. Ta razsodba je bila zastopniku privatnega tožilca dostavljena dne 3. novembra, a obtoženec je proti njej utemeljeval priziv do 10. decembra 1936. Utemeljevanje tega priziva je bilo dostavljeno zastopniku tožitelja 18. decembra, ki je, že dne 24. decembra 1936, dostavil sodišču protirazloge, nakar je Sresko sodišče oddalo spise Okrožnemu kot prizivnemu sodišču v uradni postopek. Ta pa ni utegnil izdati razsodbe do dne 8. januarja 1937, ko je poteklo absolutno zastaranje, nego šele naslednjega dne, to je, 9. januarja 1937. Zahvaljujoč se temu dejstvu, a kljub obema razsodbama prvostopnega in prizivnega sodišča, ki sta dr. Srebrniča priznali krivim zločina klevete po § 301, od 2 k. z., je preganjanje tožitelja zastarelo le dan prej, nego je prizivno sodišče izdalo svoj sklep. Da je sodišče izdalo svoj sklep dan prej, bi se moralo pečati z zadevo,

D O P I S I

Celje

Dajte nam našega kruha!

»Pohod« z dne 6. t. m. je prinesel članek, podpisan z R. B. pod naslovom: »Tuj kapital tlačitelj slovenskega ljudstva.« Kar piše članek, je vse gola in za nas bridka resnica! Naj povem, kar sem doživljal in kar doživljam še sedaj. Kot kvalificiran delavec sem delal v Avstriji in Nemčiji, a ker sem Jugosloven, so me odslovili. Nato sem prišel na Čehoslovaško, a kot Jugosloven so me po kratkem času tudi od tam odpravili in tako sem prišel od severnih bratov k svojim južnim bratom, kjer tudi ne najdem pravega zaposlenja. Zato stikam sedaj ter vprašujem v tujini, da bi kam prišel, a izgledi so skoraj brezupni. Pri iskanju dela in kruha v Mariboru, Celju in po drugih krajih naše zemlje, sta mi obup in gnjev stiskala srce, ko sem se spomnil, da so me druge vlade gonile in ko vidim pri nas, da je na tisoče in tisoče tujih zaposlencev, ki odjedajo kruh tisočim in tisočim Jugoslovenom. Krvava ironija v tem je še to, da ti tujci niso posebni strokovnjaki ter nas v zahvalo, da jedo naš kruh, še smejiyo in delajo propagando za ideje, ki so nam nevarne in pogubne, — medtem ko imamo danes mi sami že mnogo kvalificiranih delavcev in inženjerjev, ki bi radi marljivo in pošteno delali na podvigu naše industrije, poleg tega pa bi bili tudi vneti pospeševalci narodnega napredka in naše državne ideje. Vprašajmo se, čemu imamo strokovne šole in čemu tehniko? Če morajo absolventi vseh teh zavodov samo gledati, kako se tujci pri nas na popolnoma nezakonit način mastijo pri polnih mizah naših podjetij, sami pa morajo gladovati ter gledati v brezupno bodočnost, potem je bolje, da pri nas vse take šole zapremo!

Mislím, da je tega stradanja, čakanja in propadanja že več kot preveč. Da se to nezno, nepojmljivo in krivično stanje olpravi, predlagam:

dočim je s tem le ugotovilo, da je nastopilo za proces absolutno zastaranje.

Tako je torej s to stvarjo in zato so netočne vesti nekega časopisja, da je prizivno sodišče oprostilo obtoženca dr. Srebrniča obtožbe. Netočne so v toliko, v kolikor se prizivno sodišče niti ni bavilo v vprašanju krivde škofa dr. Josipa Srebrniča, nego je le, ko je ugotovilo, da je nastopilo absolutno zastaranje, ukinilo razsodbo Sreskega sodišča I v Zagrebu, ker je med tem zastarela tožitelju pravica sodnega preganjanja.

Dr. Hugo Verk.

Nenavadno značilen tok procesa proti dr. Srebrniču je pri sodišču končan, katoliki njegove in drugih škofij seveda ne spremene svojih simpatij do Sokolstva in svojih antipatij do strupene nestrpnosti učenih pastirjev!

V teh zanimivih časih, ko baš ti pastirji blagoslovljajo ubijalce in okrunjevalce nedolžnega abesinskega naroda, ko pripenjajo odlikovanja tem, ki so po Dunaju šakalsko pošiljali delavsko rajo v nebesa, v teh zanimivih časih, ko so njih simpatije in agitacijska sredstva na strani španskih upornikov, podivjanih uničevalcev španskih mest, španske kulture, svobode in človeka, se sploh vsakomur, ne samo nacionalistu in Sokolu, postavlja samo od sebe vprašanje, koliko je sploh še vredna morala avtorjev in prijateljev znane škofovske poslanice, če v Jugoslaviji kratke telovadne hlačke Sokola smatrajo sposobne, da oškodujejo vernost naroda, — nage, stradane in onečašene Abesinke, Špance in Španke pa smatrajo menda porabne za utrditev resnične vernosti ljudstva! Kako morejo vzvišene cilje Sokolstva označiti sposobne, da odvzamejo vernost, dočim proti vsemu tolikemu zlu pri nas in drugod, ki slabi in prevrača države in družabni red, praktično sploh ničesar ne pokrenejo?!

Nalašč smo se zaustavili predvsem pri etični, moralni strani »srečno« zaključenega sodnega procesa, izvirajočega iz pastirske poslanice (izza dobe znanih punktacij), ker bi zakrknjene Sokole »brezkatolike« in »protikatolike« mogel spraviti na »prav« pot šele stvaren dokaz, da so napadalci na Sokolstvo v prvi vrsti po svoji moralnosti, nočemo reči — svetniški, vsekakor pa humani, krščanski! Sicer pa že dejstvo, da so le katoliški škofje v obrambo vere in Cerkve nastopili bobneče proti Sokolstvu, ne pa v istem cilju tudi pravoslavni, muslimanski, protestantski in drugi vodniki dotičnih Cerkva, jasno pove, kje je strpnost, kje je ni prav nič! Baš ta enostranost obrambe vere kaže, da je »vernost« le krinka za druge cilje! Ker to vsakdo vidi, zato obsežen trud dr. Srebrniča in tovarišev proti Sokolstvu, istemu ni prišel do živega. Tudi ponovna poslanica ne bi škodila Sokolstvu, dvomimo pa, če zaganjanje klera v Sokolstvo, ne škoduje Cerkvi številčno in kakovostno. Seveda nekateri včasih žagajo tudi vejo, na kateri sami stoje, ker jim pač ni ničesar svetega na tem poštemem božjem svetu!

Naša bolj odločna, nezaposlena mladina, naj se n. pr. v Ljubljani, morda tudi v Mariboru, Celju, na Jesenicah, v Kranju in v Kočevju zbere ter naj osnuje odbor, ki naj si postavi nalogo, da povsod nabere imena tujih zaposlencev in za vsako mesto, ki ga zavzema tujec, naj najde sposobnega domačina. Tara pa, kjer je tujec »neobhodno« potreben, naj podjetje sprejme našega izoliranega človeka, ki se bo nedvomno v kratkem času toliko privadil delu, da bo »neobhodno« potrebnega tujega strokovnjaka lahko nadomestoval. Ker se pa tuja podjetja branijo naših, četudi so večkrat sposobnejši od tujcev, zato pa bo moral ta odbor vedno in vedno intervenirati na inšpekciji dela.

Poleg predlaganega postopanja pa imamo še druge možnosti. Tudi naši poslanci bi lahko pomagali, ko bi jih točno informirali, da bi lahko nastopali v parlamentu in pri vladi za odpravo teh vnebovpajočih krivic, ki jih potprežljivo prenaša edino naše prepotrepljivo jugoslov. ljudstvo. Kaj podobnega se more goditi samo med narodom, ki se popolnoma nič ne zaveda svojih pravic. Ne oziraje se pa na to, priporočam naši nezaposleni mladini, da se nemudoma organizira ter da ne odneha prej z intervencijami, zahtevami ter raznimi spomenicami, dokler ne pride do kruha, katerega ji danes odjeda tujec.

Ako tega boja proti našim zajedavcem do skrajnosti uspešno ne dobojujemo, ko imamo zakone in toliko inštanca, ki morajo podpirati naše več kot opravičeno stališče, potem smo vsi skupaj uboga nezavedno para, kateri se objestni in čedalje bolj predrzni tujec lahko smeje v obraz in smatra sebe kot gospodujoč življenj nad nami jugoslovenskimi državljanji.

Vesnilo me bo, če pade to zrno na rodovitna tla ter razvname našo mladino, da si z vsemi sredstvi v naši državi pribori dostojno eksistenco sebi v korist in v blagor domovine.

I. P.